Motion

1976/77:583

av herr Nilsson i Agnäs
om Konungens underskrift av vissa expeditioner i kyrkliga frågor

Det samband mellan stat och kyrka, som förefunnits i vårt land sedan reformationen, torde ha sin grund i den bibliska synen, att även den världsliga överheten har sitt uppdrag från Gud. Enligt 1. Tim. 2:1–4 syftar även denna av Gud givna ordning ytterst till människors frälsning, och det är som den främste företrädaren för staten och statsmakten, och i denna sin egenskap förpliktad till kyrkans bekännelse, som Konungen av ålder utövat också kyrkostyrelsen och tillerkänts ställningen som kyrkans främste medlem och tillsyningsman.

Konungens förpliktelse till kyrkans bekännelse kvarstår, och som rikets "statschef", dvs. statsöverhuvud, är han alltjämt statsmaktens främste företrädare. Enligt nu gällande regeringsform har han dock ingen befattning med rikets styrelse och således icke heller med kyrkostyrelsen, vilket obestridligen måste medföra en fördunkling av Svenska kyrkans karaktär av trossamfund. Det är numera regeringen, som även formellt utövar kyrkostyrelsen, och för regeringens ledamöter finnes av naturliga skäl ingen förpliktelse till kyrkans bekännelse utan endast en övergångsbestämmelse, att det statsråd, som handlägger kyrkoärenden, skall tillhöra Svenska kyrkan, vilket på intet sätt är liktydigt med förpliktelse till bekännelsen. På grund av regeringsformens stadgande om undertecknandet av regeringens beslut kan dessutom den situationen mycket väl uppstå, att fullmakten för en biskop eller annan kyrklig befattningshavare undertecknas av någon som ej ens tillhör Svenska kyrkan, än mindre bekänner kyrkans lära.

Det måste betraktas som anmärkningsvärt, att intet kyrkligt organ anmodades inkomma med remissyttrande över det under år 1974 slutligt antagna förslaget till ny regeringsform, trots den principiellt betydelsefulla förändring detta innebar med avseende på kyrkostyrelsen. Det synes angeläget att kyrkan i minsta möjliga utsträckning framstår såsom direkt underställd statsorgan, vilkas ställning och status icke i något avseende regleras av kyrkans bekännelse. Med nuvarande relationer mellan stat och kyrka måste det från kyrkans sida vara ett önskemål, att Konungen-statschefen i enlighet med den honom av ålder tillkommande ställningen som kyrkans främste medlem och tillsyningsman, om än endast symboliskt, likväl framstår som statsmaktens egentlige företrädare vid statsorganens handläggning av de kyrkliga ärendena.

Detta kan väl synas oförenligt med de principer som varit vägledande vid utarbetandet av den nya regeringsformen. Även inom ramen för dessa borde dock vissa åtgärder med antytt syfte vara möjliga. Kanske kunde det vara en

tänkbar lösning att en av regeringen utnämnd kyrklig befattningshavare erhöll en särskild, av Konungen-statschefen undertecknad fullmakt. Likaså kunde av regeringen fastställda kyrkliga böcker eller i dessa beslutade ändringar, ävensom "böndagsplakatet", anbefallas till församlingarnas bruk genom ett särskilt, av Konungen undertecknat brev eller cirkulär. Även en av Konungen undertecknad särskild kallelse vid kyrkomötets sammankallande skulle väsentligt bidraga till att betona det faktum, att det rådande sambandet mellan stat och kyrka ytterst har sin grund i den förpliktelse till kyrkans bekännelse, som Konungen i sin egenskap av rikets statschef är ålagd enligt såväl successionsordningen som regeringsformens övergångsbestämmelse, vilken dessutom uppenbarligen tillkommit som följd av det bestående sambandet mellan stat och kyrka.

På grund av vad ovan anförts hemställs

att riksdagen hos regeringen anhåller om utarbetandet av en proposition om en grundlagsändring, med innebörd

1. att av regeringen utnämnda kyrkliga befattningshavare måtte erhålla särskild, av Konungen undertecknad fullmakt,
2. att av regeringen fastställda kyrkliga böcker eller i dessa beslutade ändringar, ävensom andra förordningar i kyrkliga ärenden, måtte anbefallas till församlingarnas bruk (motsv.) genom ett särskilt, av Konungen undertecknat brev eller cirkulär, samt
3. att av Konungen undertecknad särskild kallelse måtte utgå i samband med regeringens beslut om hållande av allmänt kyrkomöte.

Stockholm den 25 januari 1977

TORE NILSSON (m)
i Agnäs